הקומץ רבה פרק שלישי מנחות כח.

הא דקאי כהן מזרח ומערב ואדי. ואם עמד כהן בפניו למערב ואמוריו למזרח והזה שכך מצוה אפילו אינם מכוונות כנגד הפתח כשרות והא דתני פסולות דקאי כפון ודרום שלא כמצוה ואדי [ב]: **וספינא כין שלא לשמן כו' כשרות.** אדמלגורע קאי: **ר' אליעזר דמקים אאם לשמאם** [ג]. ואפילו אאם דמלגורע פסול שלא לשמה: **וכי.** אאם הלמד בהיקש מחטאת דליהוי פסול שלא לשמו מחר ומלמד בהיקש על הלוג דליהוי פסול שלא לשמו והא קיימא לן כפ' איזהו מקומן (זבחים דף מט:) דאין למידין למד מן הלמד בקדשים: היקש דחטאת ואאם דכתיב [ד] (בחטאת) (ויקרא ז) בחטאת כאאם תורה אחת להם וקא יליף ר' אליעזר מה חטאת שלא לשמה פסולה דאפילו רבנן מודו אף אאם נמי פסול: היקש דאאם מלגורע ולוגו דכתיב (שם כ"ב) [ה] אאם לחטופה וגו' פיקיה דקרא ולוג שמן: **לרוום.** [ה] [ו] להזות לעולות לאם תורה ולהמיר מלגורע בקבל [ז] פסול שלא [ח] לשמן והא דתני כשרות להכשיר דהזאותיו כשרות להכשיר שירי הלוג בתחילה [ט] דשירי לוג מלגורע נתחלין כדאמרינן בפ' אלו מנחות (לקמן דף פג.) וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש לכל קרבנם (במדבר יח) לרבות לוג שמן של מלגורע וכתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו בפרשת ויקח קרח: **מתני' שבעה קני מגורה.** דכתיב ושאר קניס יוצאין מגיהיה (שמות כה) והמגורה עצמה שבאמצע היא השביעית מהם [י]: **שבעה גרוטיה.** גרגם של קנה וקנה היה [ה] גר אחד כעין בזך ושם נותנין השמן **והפתילות: שתי פרשיות שבמזוזה.** שמע [יא] והיה אם שמוע [יב]: **כתב אחד.** לות אחת [ג] מעבכנין [יג] אחת זו דכתיב (דברים ו) וכתבתם כתיבה תמה ונלימה [יד] ובתפילין כתיב הויה (שם) והיו לטוטפות: **ד' פרשיות שבתפילין.** שמע (שם) והיה אם שמוע (שם יא) קדש לי כל בכור (שמות יג) והיה כי יביאך (שם) שבגידה דבכולהו כתיב ולטוטפות או ולזכרון בין עיניך [יא]: **גמ' הויה כתיב כהו.** כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו (שם כה): **מן העשם.** [יב] עשייתה תחיכה שלמה ומכה בקורנס עד שיצאו ממנה כל כליה: **מן הגרוטאות.** זהב שבור: **מקשה.** משמע תחיכה אחת כדמתרגמינן נגיד [טו] משון שנמשך הכל מתחיכה אחת. מקשה משמע דבר [יג] המוכה ונהלם דכתיב (דניאל ה) ומרכבתיה דל לדל נקשן: **משאר מחכות נמי.** תיפסל דהא כתיב זהב טהור וכתיב הויה לעכב: **אמר קרא מיעשה.** המגורה משמע תיעשה מ"מ לרבות שאר מתכות: **ואימא לרבות גרוטאות.** דכתיב מקשה והדר מיעשה מ"מ: **אמקשה כתיבה הויה.** הויה סמוכה למקשה יותר מלזהב [יד]: ומשני **מקשה מקשה כתיב.** תרי זימני כתיב ואימא לעכב: ומשני **הא מאי אי אמרת בשלמא דגרוטאות פסולות ושאר מחכות כשרות.** דאמרינן מקשה מקשה דיקחו לי תרומה לעכב: **היינו.** דאיצטריך זהב זהב דיקחו לי תרומה ומקשה [טו] מקשה דבהעלותך לדרשה אחריתי דשמעינן מינה נמי דמשאר מיני מתכות נמי כשירה כדדרשינן [טו] [ט] (לקמן [ע"כ]): **כאה והב כאה ככר שאינה כאה זהב.** שהכיאה משאר מיני מתכות אינה צריכה לבא ככר אלא או פחות או יותר. אלמא משאר מיני מתכות שמעינן דכשרה [יז] אלא לדידך זהב דבהעלותך: **מקשה.** דסיפא עד ירכה ועד פרחה מקשה היא: **כסף והויה.** שתי מנורות כסף מקשה תעשה אותם והיו לך וגו' (במדבר ח'): אלא

שבעה קני מגורה. תימה דלא תניא גביעים פרחים וכפתורים דמעבכנין זה אחת זה כדאמרינן בגמ' ושמא משום דליתנהו בשאר מיני מתכות. מ"ר: **דתניא** כבר זהב בטהור. ממשה זהב כתיבי ד' כפרשת ויקחו וחד כפרשת בהעלותך והכא לא דרים אלא אאאם ושמא אינך תרי חד לגופיה דמנורה ומשמע הא' דלגופיה דמנורה אחת זהב וחד לכלל ופרט דבמקום ול"ע [כ] והשתא קרא קמא ועשית מנורת זהב אחי לכלל ופרט [כא] כדבמקום [יח] ודכתיב כולה מקשה אחת זהב טהור דרשינן בתה זהב בתה כפתורים גביעים ופרחים דכולה משמע כל המנורה ולהכי פריך נמי ואימא בתה זהב בתה קנים וה"ה דהוה מצי למפרך בתה זהב בתה יציכה והוה מצי לשנויי דלא איקרי מנורה אלא יכך והדר כתיב מלקמיה ומחמותיה זהב טהור ושמא הא' אחת לגופיה דמנורה בזהב והדר כתיב ככר זהב טהור דדרשינן בתה זהב בתה ככר ובפרשת בהעלותך כתיב וזה מעשה המנורה מקשה זהב דרשינן בתה זהב בתה מקשה וכדמר אין זה ספיר כתיבי אבל בברייתא אין דורש כמדר. מ"ר:

מקשה דסיפא למאי אתא כו'. והשתא לריכי תולה חד למנוה וחד לעיכובא לפסול גרוטאות וחד בתה זהב בתה מקשה וחד למעוטי מצוקרות. מ"ר:

חצוצרות היו באים מן העשת מן הכסף [טו]. תימה דכפ' כל הצלמים (ע"ז דף מז.) משמע דאאות שלא מן הכסף דבעי רמי בר חמא המשתחוה לבהמה קרויה מהו לחצוצרות ותנן נמי במסכת קינין (פ"ג מ"ו) זה הוא שאמרו כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה קרניו לחצוצרות ומהך שמעתין אין קשה כל כך דהכא בשל משה שלא היו כשרות לדורות כדבמקום אבל קשה דבמסכת תמיד (דף לג.) תנן ושתי חצוצרות של כסף בידם משמע אלף לדורות של כסף ותירץ ר"ת דשתי חצוצרות היו להניס בשל כסף והלויס של קרני בהמה לכלי שיר ועוד דחצוצרות דקיניס ודע"ז הייתו שופר כדאמרינן בסוף במה מדליקין (שבת דף לו.) ובגולה הגזול (סוכה דף לב.) דלישתני שמייהו חצוצרתא שיפולא שיפולא חצוצרתא וכסוף במה מדליקין אינה בריאתא [כב] דקרא לחצוצרות שופר ומיהו קשה דבמסכת ע"ז (דף מז.) מייתי במכשירי קרבן דקאמר התם ועל הקרבן לא היו תוקעים בשופר אלא בחצוצרות דכתיב (במדבר י) ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם וגו'. מ"ר:

אכסדרה

אהא דקאי מזרח ומערב ואדי הא דקאי צפון ודרום ואדי אמר מר ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות שלא מכוונות כשרות והתניא בין שלא לשמן בין שלא מכוונות כשרות אמר רב יוסף לא קשיא הא רבי אליעזר והא רבנן רבי אליעזר [ו] דמקיש אשם לחטאת מקיש נמי לוג לאשם רבנן לא מקשי ולרבי אליעזר וכי [ז] דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אלא אמר רבא הא והא רבנן כאן להכשיר [ז] (הקרבן) כאן להרצות [ח] (שלא עלו לבעלים לשום חובה): מתני' [ט] שבעה קני מגורה מעכבין זה את זה שבעה גרותיה מעכבין זה את זה [י] שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו [יא] אפילו כתב אחד מעכבן [יב] ד' פרשיות שבתפילין מעכבין זו את זו [יג] אפילו כתב אחד מעכבן [יד] ד' ציציות מעכבות זו את זו שארבעתן מצוה אחת רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות: גמ' מ"ט הויה כתיב בהו [טו] תנו רבנן מגורה היתה באה מן העשת ומן הזהב [יא] עשאה מן הגרוטאות פסולה משאר מיני מתכות כשרה מאי שנא מן הגרוטאות פסולה דכתיב [יב] מקשה והויה שאר מיני מתכות נמי זהב והויה אמר קרא תיעשה לרבות שאר מיני מתכות ואימא לרבות גרוטאות לא ס"ד דאמקשה כתיבה הויה תיעשה נמי אמקשה כתיב מקשה מקשה לעכב זהב זהב נמי לעכב האי מאי אי אמרת בשלמא מן הגרוטאות פסולה משאר מיני מתכות כשרה היינו זהב זהב מקשה מקשה לדרשא אלא אי אמרת מן הגרוטאות כשרה משאר מיני מתכות פסולה זהב זהב מקשה מקשה מאי דרשת ביה מאי דרשא דתניא [יג] ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה [יד] באה זהב באה ככר אינה באה זהב אינה באה ככר [טו] [יא] גביעיה כפתוריה ופרחיה באה זהב באה גביעים כפתורים ופרחים אינה באה זהב אינה באה גביעים כפתורים ופרחים ואימא נמי באה זהב באה קנים אינה באה זהב אינה באה קנים ההוא פמוט מיקרי [יג] וזה מעשה המנורה מקשה זהב באה זהב באה מקשה אינה באה זהב אינה באה מקשה מקשה דסיפא למאי אתא למעוטי חצוצרות דתניא [יד] חצוצרות היו באים מן העשת מן הכסף עשאם מן הגרוטאות כשרים משאר מיני מתכות פסולים ומאי שנא משאר מיני מתכות פסולים דכתיב כסף והויה מן הגרוטאות נמי מקשה והויה מיעט רחמנא גבי מנורה מקשה היא היא ולא חצוצרות תנו רבנן כל הכלים שעשה

מסורת הש"ס

א) זבחים י: קטו:. ב) [זבחים מט: ד"ק, ג) ר"ק מ"ג, ד) כס"ק מ"ג, ה) תוספתא מחולין פ"ח ה"ט, ו) תוספתא סס, ז) ר"ק מ"ג, ח) ר"ש ד"ה לרוות טולות. ט"ק, ט) [עי' ביומא סא: ד"ה אשם לאמיר לאמיר לאמיל בקדשים וכן כאן מ ע"ב ד"ה שבמגורע פי' גם כן ע"ש], י) הגיהו המגה כפי' המשניות להרמב"ם ולקמן דף כח:, כ) [דברים ד], ל) [דברים יח], מ) [ע"ל זו אמל זו בן הוא ר"י יפי' אם אות אחת דמוקה נחלק], נ) [שמות כה], ס) בתוס' מחלין מוקמת נחלק, ס) ר"ק מ"ג, ע) הבחת. ר"ק, פ) מדבמתיך והדר כתיב טולה. ר"ק.

תורה אור השלם

1. וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תֵּעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעָיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה יִהְיוּ: שמות כה לא
2. בֹּכֶר זָהָב טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ אֶת כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה: שמות כה לט
3. וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָהּ עַד פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֹרָאָה יְיָ אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנֹרָה: במדבר ח ד

מוסף רש"י

מן העשת. תחיכה עבה. (יומא נז ב).

שיטה מקובצת

א) ה"ג ברוב הספרים גביעיה כפתוריה ופרחיה באה והב באה גביעיה כפתוריה ופרחיה וקשה לרבי דהתם לא כתיב זהב אלא הראשון דכתיב ועשית מנורת זהב טהור מקשה העשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתוריה ופרחיה ממנה יהיו וההוא אינטריך לכלל ופרט וכלל ג"ל דה"נ כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו כולה מקשה אחת זהב טהור באה באה גביעיה כפתוריה ופרחיה ואע"ג דלא כתיב בהאי קרא לא גביעיה ולא פרחיה אפ"ה כיון דכתיב כפתוריו מסתכא דרשינן באה זהב באה גביעיה כפתוריה ופרחיה והכי מידרשי בילהו קראי ועשית מנורת זהב טהור לכלל ופרט וכלל בדלקמן. שני. כבר זהב טהור יעשה אותה באה זהב באה ככר. שלישי. כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו כולה מקשה אחת זהב טהור לומר באה זהב באה גביעיה כפתוריה ופרחיה ואע"ג דגביעיה ופרחיה לא כתיב בהאי קרא כדפי. רביעי. מלקוחה ומתוחיה זהב טהור לאסמעינן דאף הכלים האלו שלא היו מן העשת של מנורה היו זהב טהור. חמישי. בפרשת בהעלותך וזה מעשה המנורה מקשה זהב לומר באה זהב באה מקשה ודי מקשה כתיבי כ' בפרשת תרומה וכ' בפרשת בהעלותך והכי מדרשי חד למצוה כו'. ג) ואדי דהוה: גן לחשאה. בפ"ק דזבחים (דף י"ט ע"ב) דאמר אשם שלא לשמו פסול ה"נ האמת דלוג שמן דמקיש לוגו של מצורע דמקיש לוגו שמן דכתיב ד) [ה] אשם לחטופה וגו' פיקיה דקרא ולוג שמן: לרוום. ה) להזות לעולות לאם תורה ולהמיר מלגורע בקבל [ז] פסול שלא [ח] לשמן והא דתני כשרות להכשיר דהזאותיו כשרות להכשיר שירי הלוג בתחילה [ט] דשירי לוג מלגורע נתחלין כדאמרינן בפ' אלו מנחות (לקמן דף פג.) וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש לכל קרבנם (במדבר יח) לרבות לוג שמן של מלגורע וכתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו בפרשת ויקח קרח: מתני' שבעה קני מגורה. דכתיב ושאר קניס יוצאין מגיהיה (שמות כה) והמגורה עצמה שבאמצע היא השביעית מהם [י]: שבעה גרוטיה. גרגם של קנה וקנה היה [ה] גר אחד כעין בזך ושם נותנין השמן והפתילות: שתי פרשיות שבמזוזה. שמע [יא] והיה אם שמוע [יב]: כתב אחד. לות אחת [ג] מעבכנין [יג] אחת זו דכתיב (דברים ו) וכתבתם כתיבה תמה ונלימה [יד] ובתפילין כתיב הויה (שם) והיו לטוטפות: ד' פרשיות שבתפילין. שמע (שם) והיה אם שמוע (שם יא) קדש לי כל בכור (שמות יג) והיה כי יביאך (שם) שבגידה דבכולהו כתיב ולטוטפות או ולזכרון בין עיניך [יא]: גמ' הויה כתיב כהו. כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו (שם כה): מן העשת. [יב] עשייתה תחיכה שלמה ומכה בקורנס עד שיצאו ממנה כל כליה: מן הגרוטאות. זהב שבור: מקשה. משמע תחיכה אחת כדמתרגמינן נגיד [טו] משון שנמשך הכל מתחיכה אחת. מקשה משמע דבר [יג] המוכה ונהלם דכתיב (דניאל ה) ומרכבתיה דל לדל נקשן: משאר מחכות נמי. תיפסל דהא כתיב זהב טהור וכתיב הויה לעכב: אמר קרא מיעשה. המגורה משמע תיעשה מ"מ לרבות שאר מתכות: ואימא לרבות גרוטאות. דכתיב מקשה והדר מיעשה מ"מ: אמקשה כתיבה הויה. הויה סמוכה למקשה יותר מלזהב [יד]: ומשני מקשה מקשה כתיב. תרי זימני כתיב ואימא לעכב: ומשני הא מאי אי אמרת בשלמא דגרוטאות פסולות ושאר מחכות כשרות. דאמרינן מקשה מקשה דיקחו לי תרומה לעכב: היינו. דאיצטריך זהב זהב דיקחו לי תרומה ומקשה [טו] מקשה דבהעלותך לדרשה אחריתי דשמעינן מינה נמי דמשאר מיני מתכות נמי כשירה כדדרשינן [טו] [ט] (לקמן [ע"כ]): כאה והב כאה ככר שאינה כאה זהב. שהכיאה משאר מיני מתכות אינה צריכה לבא ככר אלא או פחות או יותר. אלמא משאר מיני מתכות שמעינן דכשרה [יז] אלא לדידך זהב דבהעלותך: מקשה. דסיפא עד ירכה ועד פרחה מקשה היא: כסף והויה. שתי מנורות כסף מקשה תעשה אותם והיו לך וגו' (במדבר ח'): אלא

עין משפט נר מצוה

א (מרי פ"ד מהל' פרה אדומה הלכה ז):
ב ב מרי פ"ג מהלכות מת כמדומה הל' ז:
ג (עוטש"ע יו"ד סימן רפה סעיף ח):
צא ד מרי פ"א מהלכות תפילין ומזוזה הל' כ טוס"ע ר"ל סימן רפה סעיף ג:
צב ה ו מרי שם הל' ה (עוטש"ע א"ח סימן לב סעיף ד):
צג ז מרי פ"ח מהלכות ציצית הל' ה (עוטש"ע א"ח סימן יג סעיף ח):
צד ח ט י מרי פ"ג מהל' כלי המקדש הלכה ד ה:
צה כ מרי פ"ג מהל' כלי המקדש הל' ה:

שיטה מקובצת (המשך)

לאשמו. והא דקתני כשרות לרבנן דלא מקשינן אשם לחטאת ואפילו אשם מצורע שלא לשמו כשר רב"ש הואה לוגו הס"ד ומה"ד ולר"א א"נ הוי אשמו פסול שלא לשמו הואות אמאי פסול שלא לשמו וכי והה"א: ד) כבש אחד אשם לתנופה וגו' יסיפא דקרא ולוג אחד שמן: ה) לרצות להיות [עולות]: ו) לשמו: ז) דשירי הלוג דמצורע: ח) היה עשוי ר: ט) מעבבות זו את זו: י) ושלימה ולהכי מעבבות ובתפילין כי' ודיו לטוטפות ובאותן פרשיות כתיב וכתבתם על מזוזות לפיכך הם נכתבות במזוזה: יא) ענין לפיכך ארבעתם נכתבות בתפילין הס"ד ומה"ד גמ' מאי טעמא אמנורה קאי: יב) העשת תחיכה נטל כבר אחת ותיכות עשייתה תחיכה נמחק: יג) דבר המנכת תיבת מיכה ל"ש: יד) יותר מלזהב דכתיב זהב טהור תעשה המנורה ריכה כי' ממנה יהיו כו' הס"ד ומה"ד תעשה נמי א) משמע מ"מ אמקשה כתיב תעשה סמיך למקשה יותר מאל זהב הס"ד ומה"ד ומשני מקשה מקשה דויקחו: טו) ומקשה דבהעלותך מקשה נמחק: יז) תחיכת מקשה נמחק: יח) לקמן נ"א וארבעה מקשה כתיבי (וארבעה) (וחמשה) זהב כתיבי (שלשה) (שנים) ביקחו לי תרומה (ואחד) (ושנים) בפ' בהעלותך וכי אמרינן דמן הגרוטאות פסולות הוי תרי מקשה חד למצוה וחד לעכב ואידך תרי לדרשא דלקמן וכי אמרינן נמי דמשאר מחכות כשרה הוה חד והב לגופא ואידך לדרשא דלקמן: יט) תיבות אלא לדידך (זהב זהב) מקשה מקשה לכה לי נמחק: אינה באה זהב שהכיאה משאר מיני מחכות (אינה צריכה) (תיבות אינה באה גביעים ל"ש: כ) הכסף ומשמע דחצוצרות של כסף היה ואפילו ציטובא כתיב בהו כדאיתא לעיל ותימה: כ) כרייתא דקרי תיבת דקרא נמחק:

א) נדחה לעיל תעשה דמשמע מ"מ נמי למקשה כתיב. תעשה סמיך וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com